

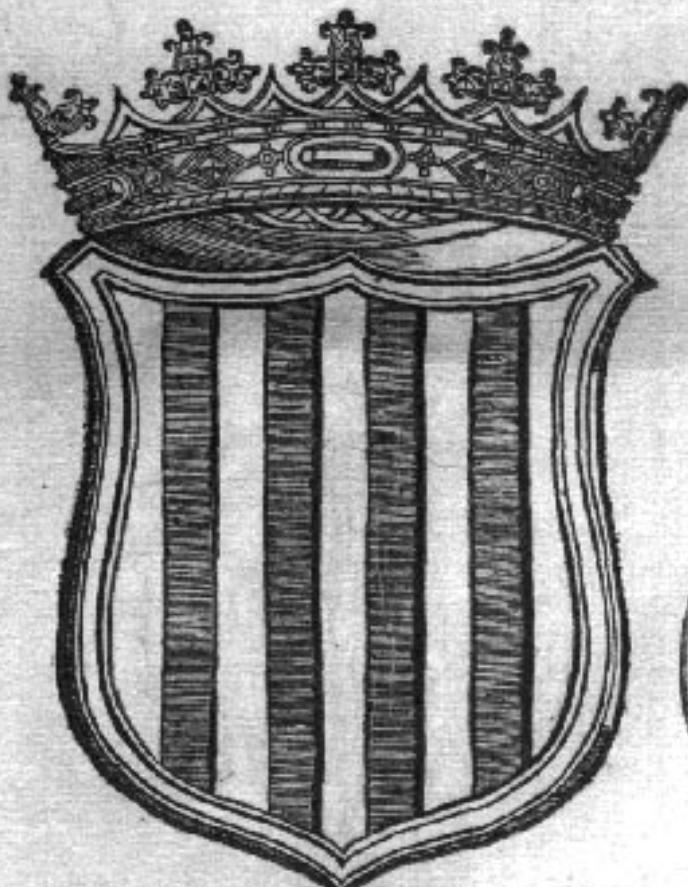
COMMENTARIA SIVE GLOSSE MATA

AD UTILIOREM QVANDAM EX CON-
STITUTIONIBVS PRINCIPATVS CATHALO-
NIAE INCIPIENTEM, Los impubers, SVB RYBRO
de pupillaribus, & alijs substitutionibus

OPVS SANE IN QVO VNIVERSVS TRA.
*Etatus de successione impuberum, ex testamento, & ab intestato, ad ius
commune, & patriæ dilucide enodatur.*

AUTORE FRANCISCO FERRER & NOGVES, I. V. D.
Illerdæ Ciue, in caq; ab annis citra viginti publicè causas
ex orante, & nunc iudicis ordinarij Regio oēcio fuisse.

AD SPECTABILEM, ET IVSTITIA PLENVM
Supremi Concilij Coronae Aragonum Praesidem, Vicecancellariae
dignitate descriptum.

Anno

1618.

CVM LICENTIA ET PRIVILEGIO.

Illerdæ, Apud Ludouicum Menascal.

LICENTIA ORDINARIL

Commendaria super constitutionem secundā Cathaloniæ, incipit̄ los
impubc̄s ab Egregio vtriusq; Iuris D. Frācisco Ferrer elaborata,
per legi & quā potui diligentia euolui, Ex cōmissione admodū Illust.
& Reuerendissimi D. Francisci Vergili Episcop. Illerden. Ego Anto-
nius Galipienſo S. T. D. primarius eisdem facultatis interpres, in flo-
rentissimo Illerden. Gimnasio, nihilq; in eis à Catholica & Romana fide
deciuum, & probis moribus alienum reperi. Quin potius summa eruditio-
ne, ac doctrina referta, quam plurimis ex utroq; iure & promptis sententijs
varijsq; Doctorum dictis locupleta. Quare in communem reipublicæ uti-
litatem, precipme iudicū, & eorum qui causas ciuiles deſſendendas ſuſci-
piunt dignum valde erit ut in lucem edantur. Illerda 26. Octobris.

1617.

D. Antonius Galipienſo;

Imprimatur & publicetur. Fr. Episcop. Illerden.

Imprimatur de Calba & de Vallceca Re. ^{genz}

ERRATA CORRIGE SIC.

Interlineo nō tāmo columna prima linea. 12. vbi legitur potius lege potius ibi co. 1 li. 16. vbi legitur tardus le-
tardius & c. 3. l. 14. lege dicitur fo. 9. c. 2. l. 3. vbi legi tur vbi. 5. lege Jupra & co. 3. l. 23. vbi legitur
defecta le. de defectu. f. 10. c. 3. l. finalis vbi legitur adductis & adde cumularis f. 11. co. 1. l. 6. vbi legitur na-
tale. nota. & li. 18. vbi legitur metopus le. meatus & c. 4. li. 40. vbi legitur libro lege d. fo. 12. c. 4. li. 1. vbi
legitur visione adde e. de liber. prater. fo. 13. co. 2. li. 7. vbi legitur quomo leg. quomodo & li. 45. vbi legitur
gubernante. gubernabant & col. 3. li. 22. vbi legitur minori le. minore & li. 29. post pupillarem adde ſubſti-
tutum fo. 14. co. 1. li. 24. vbi legitur ſidelicō amissaria lege compenſatoria fo. 16. co. 3. li. 44. vbi legitur illū lege
Nan. fo. 18. co. 1. li. 25. ibi eſte lege. eſte & co. 2. li. 15. ibi omisſus lege eaſum omisſum & li. 16. ex preſcus
lege ex preſsum fo. 19. co. 1. li. 42. vbi legitur ſaturnilege ſat. & co. 2. li. 47. vbi legitur & lege vt & co.
3. li. 1. exſigant ut lege inſigant fo. 21. co. 1. li. 3. Regis lege Regis & co. 2. lib. 2. admite. eſtor le. admite-
reνt̄ fo. 22. co. 2. lib. 43. quia lege qui. fo. 184. co. 4. li. 32. vbi legitur noſtre adde conſtitutionis. fo. 203.
col. 2. li. 36. vbi legitur conſtitutione le. conſuetudinem.

NOTABILIA EX GLOSA. I.

- 1 TILLVS
communiter
seruatus ius
facit.
- 2 Impubes quis
dicatur in ma-
re, & fæmi-
na,
- 3 Femine leuioris iudicij sunt quam
mares ex iure divino, canonici. & ciuili.
- 4 In impetracione venie etatis, mulier in
18. & masculus in 20. admittuntur,
& quare.
- 5 Citius perficitur famina, quam mas-
culus, cum sit minoris uite.
- 6 Mulier ad suam quam consequi potest
prudentiam, citius peruenit, quam mas-
culus.
- 7 Tempus pubescendi debet enumerari de
momento ad momentum.
- 8 Iure ciuili induictum est ut femina in
12. & masculus in 14. puberes sint.
- 9 Ius naturale immutabile, & indi-
spensabile.
- 10 Confiteri peccata, est ab ore saluato-
ris ordinatum, quomodo vero, & qua-
ndo, à iure positivo.
- 11 Pupillaris substitutio quando expiret
ante pubertatem.
- 12 Impubes aliquando generauit.
- 13 Tabula pupillares nullae, si impubes
filios suscipiat.
- 14 Princeps secularis potest facere, ut
femina ante 12. & masculus ante 14.
puberes sint.
- 15 Impuberes non possunt testari.
- 16 Ratio cur non potest testari fuit Iusti-
niani, testamentum dicitur mentis te-
statio.
- 17 Pupillus quid quid videt ignorat, ma-
xime hereditatis ius, invisibile.
- 18 Impubes non potest facere testatio-
nem, nec nuptias contrabere, neque tor-
queri.
- 19 Impubes in defectu maiorum, non po-
test creari decurio.
- 20 Princeps non potest impuberi faculta-
- tem testandi concedere;
- Dicitio nullo modo quid importet.
- 21 Princeps quomodo posse facultatem
istam concedere.
- 22 Princeps habet in manus omnia que
non contradicunt iuri naturæ.
- 23 Pupillus si non potest testari non po-
test dici intestatus.
- 24 Intestatus dicitur ille qui potuit or-
dinare testamentum, & non ordinauit.
- 25 Bonorum possessio non datur in hæc
ditate illius de cuius statu dubitatur,
sit ne filius familias.
- 27 Dicitio, in, adiuncta alie dictioni, &
verbo quid importet.
- 28 I. fin. ver. si vero maritus, ff. qui pe-
rant tutores expenditur.
- 29 Conditiones sunt adimplendæ in spe-
cifica forma, maxime si sunt voluntariae.
- 30 Conditio in qua nullus effectus deside-
ratur, non potest per equisollens adim-
pleri.
- 31 Ver. si maritus I. fin. ff. qui petat tuto.
intelligi quando filius decepit in pupil-
lari estate.
- 32 Usus loquendi præualet proprie signi-
ficationi verborum.
- 33 Pupillus vere & proprie dicitur in-
testatus, iuxta terminos constitutionis,
& statuta loquentia de intestatis ve-
riscantur in impuberibus.
- 34 Lex non trahitur ad raro conting-
tia.
- 35 Inter voluntariam & necessariam
conditionem data paritate rationis non
reperiatur differentia.
- 36 In casu dicti ver. si vero quomodo co-
gitavit testator de certo effectu.
- 37 Voluntas testatoris, velut lex seruan-
da.
- 38 Verba testamenti, ex coniecturata
mente testatoris inpropiantur.
- 39 Quando questione, an intestatus dici pos-
sit qui testamenti factionem non habet
locum habeat.
- 40 Si constitutio nostra exclusit matrem
A. & suc-

**AD PRINCIPIVM
CONSTITUTIONIS IBI
LOS IMPVBER S MORINTS AB
INTESTAT, HOC EST IMPVBERIBVS
AB INTESTATO DEFVNCTIS.**

GLO. I.

V A M V I S enim non tironibus, & legalis sci etie cathercumenis, nostras lucubrations, istaqua comētaria paremur, sed doctis, & doctoribus, in foro versantibus, quorum minimus ipse sum, non animo nec audacia docendi, quod cum nostra imbecillitate non compatitur, sed potius reducēdi in vnum, quod per diuersos iuris auctores, quisque pro sua eruditione (sal tim ex supradictis) facilime, & exuberantius perduceret; sed quia video obseruatum aquam pluribus legum interprætibus, sicutientibus, & tractatū aliquem in quo hantibus ab interpretatione, enucleatione, & endicatione principalis assumpti initiū suminere, Stillus enim comunter seruatus jus facit, ad notata in L. more maiorum ff. de iurisdictio. om. iudic. Gonfa. de Paz in sua prac. tom. 1. in initio operis. n. 5. & 6. ex nostratis Fontanill. de pacatis nup. clau. 4. glo. 18. par. 4. n. 94. & quaerantur. ad eum inducendū, vide quos sitat Ceual. contra. com. q. 358. noue. Bouadi. lib. 2. pollit. c. 10. a. n. 34. cū seqq. Cogor igitur dicere, de impubere, as enim dicitur qui 14. ans-

num non inpleuit, si masculus, & si femina. 12. quem leges pupillum vocat in princi. insti. quib. mod. tutel. fini. 1. f. C. quādo tutor. esse desinat. §. præterea quib. non est permis. facere testa. c. puella. 20. q. 2. norabat Gutier. in auct. sacramenta puberum in princi. n. 1. qnare autem longius tempus ad testandum spectetur in masculis, quam in feminis, cum hoc potius sic contra rationem naturalem, cum tam ius diuinum, quam humanum, & tam ciuisse quam Canonicum, non occulte nobis doccat, leuioris iuditij, & intellectus suis, ipsis hominibus, cōtra igit̄ erat statuendum; vt videlicet tardius pubescerent, nempe masculi in. 14. & femine in. 18. aut saltim nulla erat consti tuenda differentia, cum alias in ætate virili discernenda, nulla constituytur. Omnes enim in. 15. tā masculus quam femina maiores reputantur vt in L. 1. C. si minor se maiorem. esse dixerit: ac contrarium hic disponitur. Similiter & in impetratiōne ætatis, in qua multer in 18. admittitur, masculus vero nisi in vigescimo non auditur; vt in L. 2. C. de his qui veniam etatis: ratione igit̄ tradit Soto. de Iusti. & Iure lib. 7. q. 3. ar. 1. omiso illas satiricas rationes quas tradit Acur. verbo octauū in d. L. 2. C. de his qui veniam etatis quas